

Kûlisselânskip

Het coulissenlandschap van de Noardlike Fryske Wâlden kenmerkt zich door een netwerk van smalle beplantings-elementen in de vormen van dykswâlen en elzensingels. De omvang van het gebied, de relatief kleine percelen en de dichtheid van het netwerk van dykswâlen en elzensingels geven het gebied grote cultuurhistorische, landschappelijke, ecologische en recreatieve waarden, die uniek zijn voor Nederland.

Dykswâl

Een dykswâl is een langgerekte aarden wal met aan-eengesloten beplanting van verschillende bomen en struiken. Vaak ligt aan beide zijden een greppel, waaruit het wallichaam is gevormd. Dykswâlen dienen als wild-, vee- en windkering, als eigendomsmarkering en leverancier van hout.

Elzesingel

Een elzensingel bestaat meestal uit een tweezijdige begroeiing van bomen, struiken en kruiden langs de oevers van sloten en wijken. De begroeiing vestigt zich spontaan op het niveau waar het water in het winterseizoen het hoogste peil heeft bereikt. Een kwalitatief goede singel bestaat uit een boomlaag, een struiklaag en een kruidlaag.

Dobbe

Een dobbe is een poel die door de mens is aangelegd als drinkplaats voor het vee. Hierdoor zijn ze vaak niet zo groot. Een dobbe ligt vaak in een hoek van een perceel weiland.

Pingo

Pingo's, eigenlijk pingoruïnes, zijn in de ijstijd ontstaan door het smelten van ijsheuvels. Na het wegsmelten ontstond een waterplas die werd omringd door een ringwal. Vaak is de ringwal geëgaliseerd. Pingo's zijn veel groter dan dobben en liggen vaak midden in een perceel.

bron: Veldgids Noardlike Fryske Wâlden, Landschapsbeheer Friesland

- it lânskip en syn poëzij -

Kultureel fytsrûntsje

Achtkarspelen

Poëzij

Het prachtige landschap van Achtkarspelen is een inspiratiebron geweest voor het maken van gedichten. Op verschillende informatiepanelen langs de route kunt u deze Friese gedichten over het landschap bewonderen.

De dize leit as in tekken oer it fjild,
bedekt in nije dei.
It lûd fan kij yn de fierte,
ferbrekt de stilte fan de moarn.
De wâlden wurde wekker.

Geert Hager, Koatstertille

Met deze fietsroute komt u door het prachtige, afwisselende landschap van Achtkarspelen. Het coulissenlandschap van de Noardlike Fryske Wâlden is uniek in Nederland en is sinds 2006 aangewezen als Nationaal Landschap.

De fietsroute leidt u door dit coulissenlandschap met zijn houtwallen en elzensingels, langs dobben, maar ook door het open landschap met zijn vergezichten. Bijzonder aan deze fietsroute zijn de gedichten over het landschap. Friese gedichten geschreven door bewoners en bezoekers van Achtkarspelen. U kunt deze gedichten vinden op de informatiepanelen langs de route.

It lânskip...

...en syn poëzij

Afstand 60 kilometer (2 x 30 kilometer)

De fytsrûte

14 22 19 20

De fietsroute start vanaf het Torenplein in Surhuisterveen (knooppunt 14). Als u het dorp verlaat, ziet u langs het wildveld links een heideveldje. Dit zijn resten van de Feanster heide en één van de weinige overgebleven stukje heide in Achtkarspelen. U fietst het coulissenlandschap binnen en ziet rechts in de verte een poel, met als naam de Blauwe Dobbe.

20 17 16 12

De Mûntsegrope heeft een eeuwenoude geschiedenis. In de middeleeuwen is hier door monniken een grenslijn door het hoogveen getrokken. Na de slinger in de weg, voor de Boskwei, ziet u het verschil tussen een oude en nieuwe dykswâl. De nieuwe dykswâl is in 2005 aangelegd.

12 8 21

De Alde Dyk is in feite geen dijk, maar een dichtgeslibde slenk die door inklinking van het naastgelegen land gedurende een eeuwenlang proces boven het maaiveld is komen te liggen. Langs het fietspad 'De njoggen âlde mantsjes' vindt u elzensingels. Hier heeft u weer een mooi beeld van het coulissenlandschap. Aan het einde van het fietspad ziet u op een paneel hoe dit fietspad aan zijn bijzondere naam komt.

8 3 21 (alternatieve route)

Als u rechtdoor fietst, komt u in de Twijzelmieden. Miedengebieden liggen op de overgang van het hoger gelegen houtwallenlandschap naar de lager gelegen veen- en kleigebieden. Binnen de miedengebieden staan de laaggelegen en landschappelijk open delen bekend als goede weidevogel terreinen. In De Mieden zijn plas-/ drasgebieden aangelegd.

21 74 73 79 80

Hier vindt u langs het fietspad houtwallen met grote, oude zomereiken. Links van de rijweg ziet u een lange meidoornheg. It Heideloantsje, een zandpad, leidt u naar het fietspad langs de Swadde. De Swadde is de grenssloot tussen de gemeenten Achtkarspelen en Kollumerland c.a., vroeger zelfs tussen de bisdommen Munster en Utrecht. Na de elzensingels ziet u aan weerszijden van het pad een aantal dobben. Een van deze poelen heeft in 2006 de naam 'Anita's dobbe' gekregen, maar wordt in de volksmond 'Piebe en Hendrikje's poel' genoemd.

80 98 2 1 99 7

Tussen Veenklooster en Buitenpost is in 2003 ongeveer 30 ha bos aangelegd. In dit bos vindt u vele soorten bomen, zoals de eik, berk, tamme kastanje en de beuk en een fraaie dobbe. Van een gebied met overwegend zandgrond, met een dichte bebouwing, komt u in een veen- en kleigebied, met een open landschap.

7 6 5

U fietst door de Surhuizumermieden. De openheid van dit gebied is nog steeds bewaard gebleven en u heeft een uitstekend uitzicht over de weilanden en in het voorjaar de activiteiten van de weidevogels.

5 9 10 11 23 14

Vanaf It Oast ziet u rechts van de weg de overgang van de Mieden naar wilgenbosjes en kreupelhout. U bevindt zich weer in het coulissenlandschap. Via Reaskoorre en het Langpaad, een oud kerkepad naar Surhuizum, komt u weer bij het Torenplein in Surhuisterveen.